

Лекція 2/4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТЕОРІЇ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.

доктор військових наук, професор
ЛОБАНОВ Анатолій Анатолійович

Житомир 2026

Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України.

- 1. Основні категорії (поняття) теорії воєнної безпеки.**
- 2. Основні концепції та принципи забезпечення воєнної безпеки України.**

1. Конституція України.
2. Закон України “Про національну безпеку України”.
3. Стратегія національної безпеки України, Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020.
4. Стратегія воєнної безпеки України. Указ Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021.
5. Основи воєнної безпеки України : підручник / [О. П. Дузь-Крятченко, П. М. Грицай, В. П. Грищенко та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2021. – 204 с.
6. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. – Львів : Сполом, 2020. – 418 с.
7. Сектор безпеки і оборони України: стратегічне керівництво та військове управління: монографія / Саганюк Ф.В., Фролов В.С., Павленко В.І. та ін.; за ред. д.військ.н., проф. І.С. Руснака. К.: ЦЗ МО та ГШ ЗС України, 2018. 230 с.

Воєнна безпека України - захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від воєнних загроз.

Закон України “Про національну безпеку України”

- ❖ **людина і громадянин** - їхні життя і гідності, конституційні права і свободи, безпечні умови життєдіяльності;
- ❖ **сектор безпеки і оборони** – його забезпеченість і боєздатність;
- ❖ **суспільство** - його демократичні цінності, добробут та умови для сталого розвитку;
- ❖ **держава** - її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність

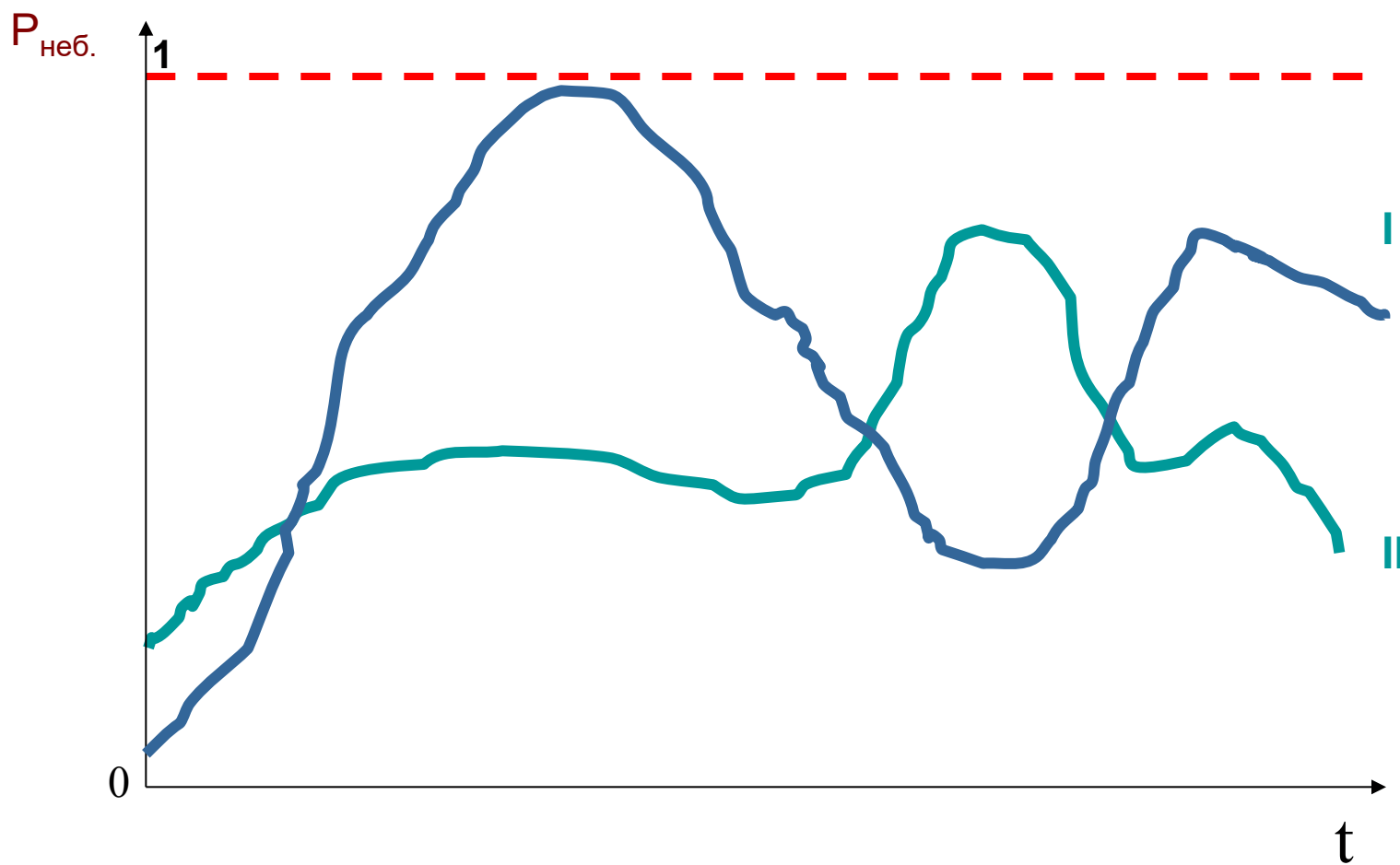

- ☐ Президент України;
- ☐ Верховна Рада України;
- ☐ Кабінет Міністрів України;
- ☐ Рада національної безпеки і оборони України;
- ☐ міністерства та інші центральні органи виконавчої влади;
- ☐ Національний банк України;
- ☐ суди України;
- ☐ прокуратура України;
- ☐ місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування;
- ☐ сили оборони;
- ☐ громадяни України, об'єднання громадян.

Воєнна небезпека характеризує потенційну можливість будь-якої держави (коаліції держав) або військових (озброєних) формувань щодо застосування воєнної сили для вирішення політичних, економічних, військових, етнічних, релігійних та інших протиріч.

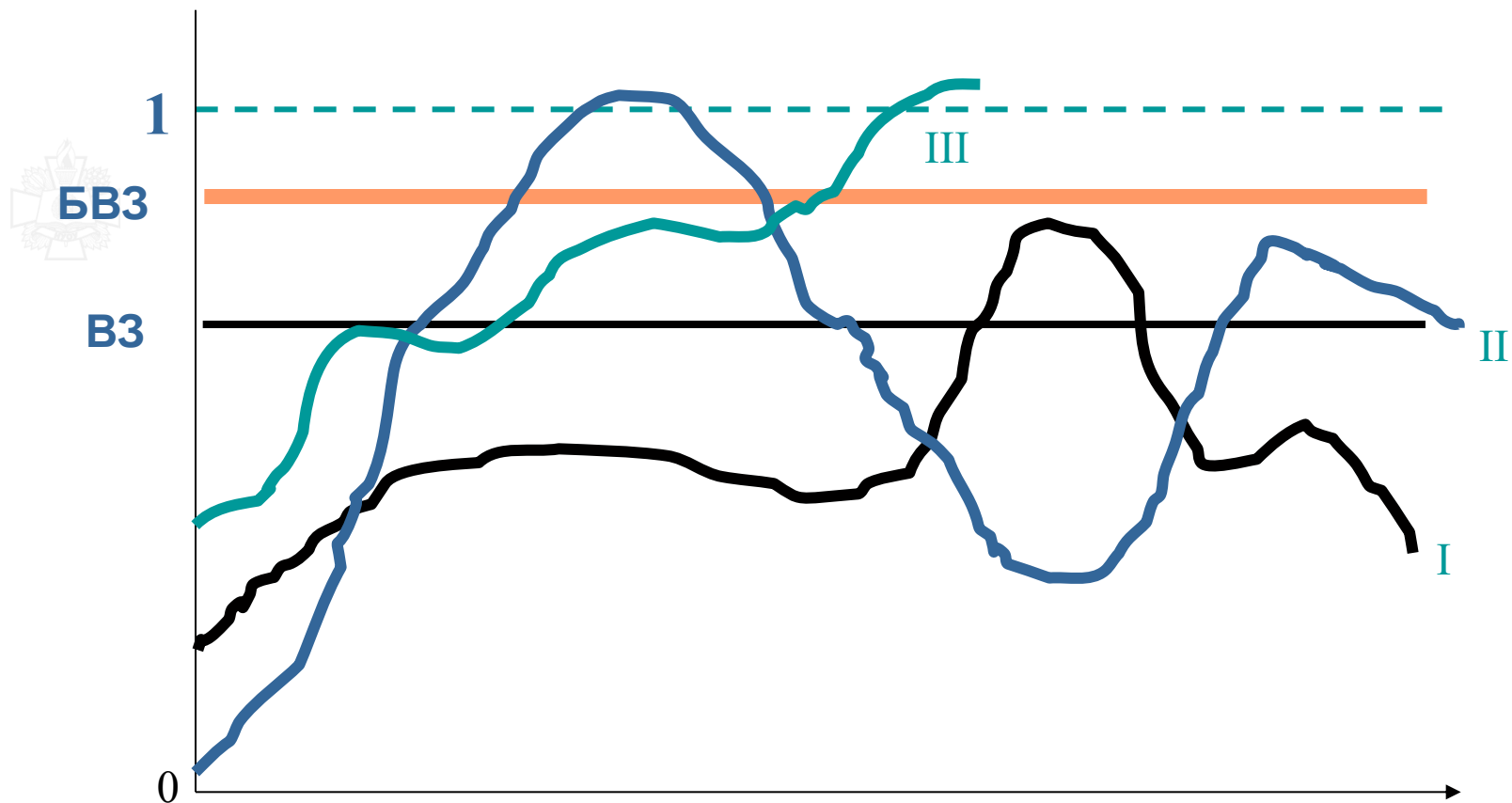
Воєнна загроза – це наміри та дії щодо безпосередньої підготовки до застосування воєнної сили для досягнення воєнно-політичних цілей.

Безпосередня воєнна загроза – це пред'явлення ультимативних вимог і фактичне завершення підготовки до початку воєнних дій.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВОЄННИХ ЗАГРОЗ І НЕБЕЗПЕК

12

Національні інтереси у сфері воєнної безпеки
— це збалансована інтегрована система життєво важливих матеріальних, духовних і інтелектуальних цінностей та потреб людини, суспільства, держави та її сектору безпеки і оборони, реалізація яких підвищує гарантії захисту країни від воєнних загроз і агресій та інших посягань із застосуванням воєнної сили

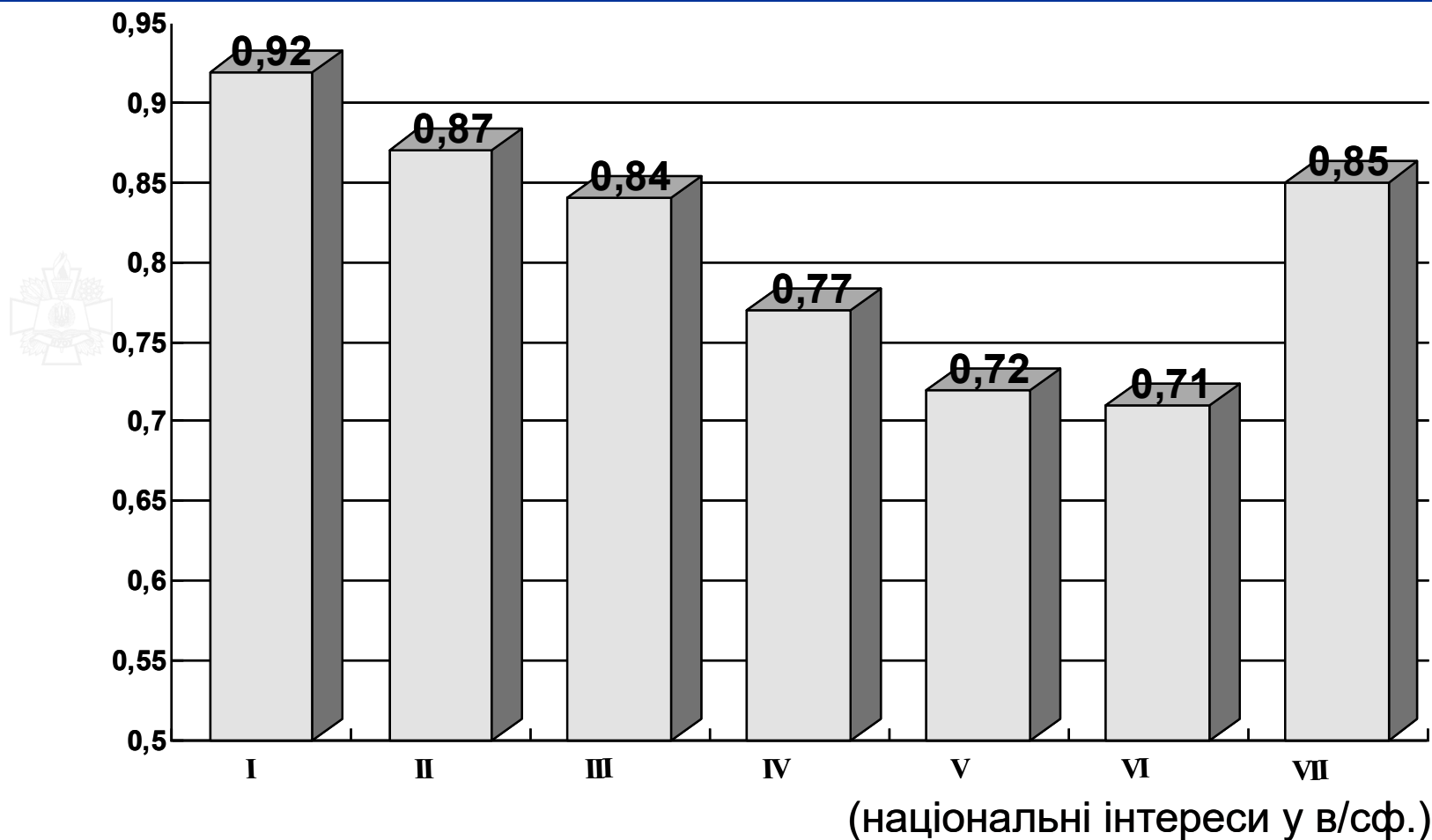

Ст. 3. Фундаментальними національними інтересами України є:

- 1) державний суверенітет і територіальна цілісність, демократичний конституційний лад, недопущення втручання у внутрішні справи України;
- 2) сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення;
- 3) інтеграція України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами.

Закон України Про національну безпеку України від 21 червня 2018 року

- захист державного суверенітету, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів;
- стабілізація воєнно-політичної обстановки навколо України і локалізація та нейтралізація воєнного конфлікту;
- розбудова сектору безпеки і оборони України;
- підтримка високої боєздатності військових формувань сектору безпеки та оборони;
- створення достатніх мобілізаційних ресурсів і резервів;
- розвиток вітчизняної військової науки;
- розвиток системи забезпечення воєнної безпеки.

ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНИМ ІНТЕРЕСАМ У ВОЄННІЙ СФЕРІ –
це наміри, дії або явища, що негативно впливають
на процес реалізації національних інтересів країни у
воєнній сфері.

- ☐ *принцип потрібного реагування*
- ☐ *принцип безперервності*
- ☐ *принцип – циклічність функціонування*
- ☐ *принцип оперативності*
- ☐ *принцип керованості*
- ☐ *принцип адаптивності*
- ☐ *принцип адекватності у реагуванні на зовнішні подразники*
- ☐ *принцип взаємосумісності*
- ☐ *принцип відповідності ресурсним можливостям держави*
- ☐ *принцип відповідності структури системи забезпечення
воєнної безпеки покладеним функціям та завданням*
- ☐ *принцип відкритості*
- ☐ *принцип зворотного зв'язку*

Це характеристика умов та чинників, в яких реалізуються національні інтереси країни у воєнній сфері

НАЙНЕБЕЗПЕЧНІШІ ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНИМ ІНТЕРЕСАМ УКРАЇНИ У ВОЄННІЙ СФЕРІ

18

Інтерес

Загрози, небезпеки

Розбудова сектору безпеки та оборони

Відсутність виваженої воєнної та воєнно-технічної політики, концепції воєнного будівництва

0,93

Проведення необґрунтованих реформ

0,87

Безсистемне визначення кількісного складу сектору безпеки оборони

0,86

Відтік із сектору безпеки і оборони молодших офіцерів

0,66

Неврахування реального рівня воєнної небезпеки для України з боку сусідніх держав

0,83

Руйнування оборонно-промислового комплексу

0,67

Розрив кооперативних зв'язків у сфері виробництва озброєння військової техніки (ОВТ)

0,58

Інтерес

Загрози, небезпеки

**Підтримка
високої
боєздатності
військових
формувань**

Недофінансування оборони держави

0,62

Зниження рівня технічного та матеріального забезпечення з'єднань і частин

0,68

Втрата престижності воєнної служби і зниження морально-психологічного рівня особового складу

0,19

Старіння та вихід з ладу озброєння та військової техніки

0,78

Зниження можливостей підтримки необхідного рівня бойової підготовки військ

0,83

Погіршення демографічної ситуації

0,75

Інтерес

Загрози, небезпеки

Розвиток вітчизняної військової науки

Втрата наукового потенціалу у воєнній сфері

0,56

Зниження вимог до військової науки

0,53

Послаблення уваги до розвитку сучасного воєнного мистецтва

0,78

Відсутність комплексних наукових робіт з удосконалення спільного застосування сил оборони

0,72

Відставання в розробці критичних технологій та технологій подвійного призначення

0,65

Втрата контролю за системою підготовки наукових кадрів

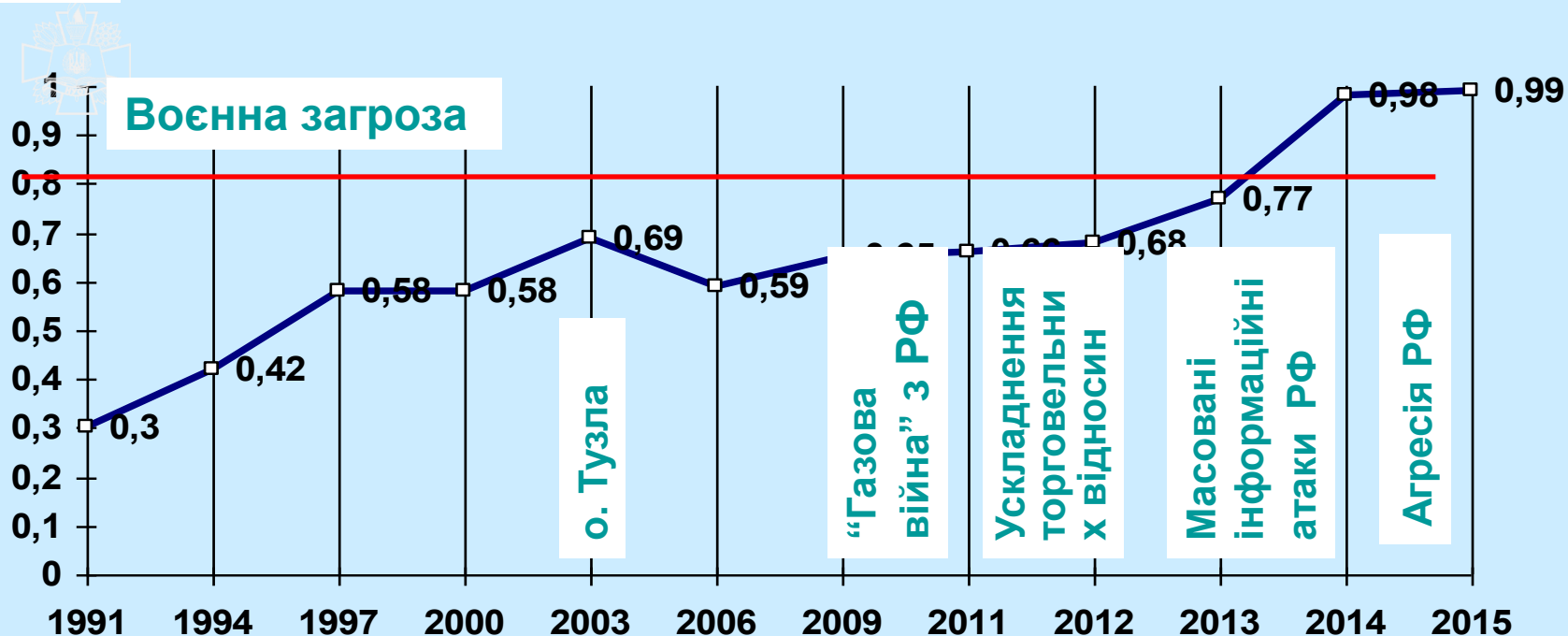
0,42

ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІНИ РІВНЯ ВОЄННОЇ НЕБЕЗПЕКИ ДЛЯ УКРАЇНИ З БОКУ РФ

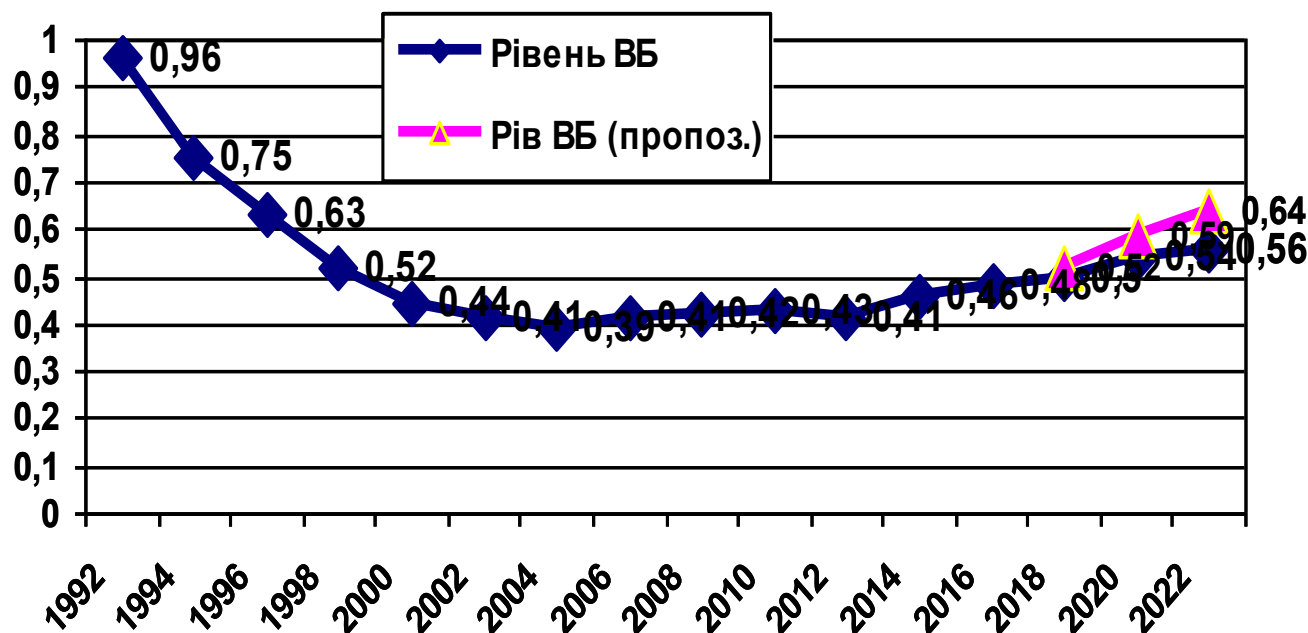
21

Р_{ВНБ}

Під рівнем воєнної безпеки необхідно розуміти інтегральний показник ступеня реалізації національних інтересів країни у воєнній сфері

Тенденції зміни рівня воєнної безпеки в часі

❑ **концепція запобігання**, яка передбачає активну співпрацю з усіма державами світу у напрямку забезпечення стратегічної стабільності і відвертання воєнних конфліктів виключно політичними, дипломатичними та економічними методами;

❑ **концепції стримування**, за якою створюється воєнний потенціал України, здатний звести до мінімуму імовірність виникнення воєнного конфлікту за рахунок потенційної можливості нанесення агресору шкоди, при якій він втрачає стимули для нападу;

❑ **концепція відбиття можливої воєнної агресії**, яка передбачає можливість завдання агресору поразки і примушення його до припинення воєнних дій та відмови від своїх намірів.

Стратегія воєнної безпеки – визначенні та затверджені напрями реалізації воєнної політики щодо забезпечення воєнної безпеки країни з урахуванням як існуючих, так і прогностичних ресурсних можливостей держави.